

СТАНОВИЩЕ

За дисертация за присъждане на образователната и научна степен
„доктор”

На тема „СТЕНОПИСИТЕ ОТ 15 ВЕК В МОНАСТИРА „СВ. ПРОХОР
ПЧИНСКИ” И ЦЪРКВАТА „СВ. ПЕТЪР И ПАВЕЛ” В МЕТОХА ОРЛИЦА.
ТЕХНИКА, ТЕХНОЛОГИЯ И РЕСТАВРАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ”

На Милан Михайлович, редовен докторант в катедра „Реставрация” на
Националната художествена академия, София

От проф. д.изк. Иванка Гергова, Институт за изследване на изкуствата при
БАН

Дисертационният труд е в обем от 154 страници, албум с три приложения – 1) 183 фотографии; 2) Материални проби от изследването на двете църкви; 3) Графична документация. Текстът съдържа Въведение, три глави, посветени на стенописите в двете изследвани църкви, техника и технология на тяхното изпълнение и реставрационни проблеми и заключение.

Избраната от докторанта тема е твърде подходяща за докторска теза. Тя предвижда всеобхватен съпоставителен анализ на два стенописни паметника, създадени в близки години на 15 век, за които в изкуствоведската литература е изказано мнение, че са изпълнени от едно ателие, без това да е специално и детайлно доказано. Докторантът има за цел да провери това твърдение, като използва както изкуствоведски методи, така и инструментариума на своята наука – реставрацията. Би трябвало да се подчертае, че подобен подход е много рядко срещан, особено в самостоятелни изследвания, защото случаите на съчетание на реставратор и изкуствовед в едно лице, като например Любен Прашков, са единици. Милан Михайлович се е осмелил да тръгне по този труден път. Той е събрал цялата литература за двата паметника, които изследва и мога да кажа, че библиографията му е изчерпателна. Понататък той се опитва успешно, макар и накратко, да постави манастира Прохор Пчински и метоха Орлица в исторически контекст, като резюмира времето на

създаване и понататъшната съдба на двата паметника. Основното му внимание естествено е насочено върху стенописите, които представя максимално пълно и коректно. Фотодокументацията му е богата и с много добро техническо качество. Следва внимателен сравнителен анализ на стенописите от двата храма, който потвърждава хипотезата за тяхното сходство.

В следващата, същинска част на труда са основните приноси на дисертанта. Той е събрал оскъдните данни от предишни изследвания на технологията на стенописите в манастира Прохор Пчински и в метоха Орлица, но отива напред, като прави подробни и изчерпателни собствени изследвания с различни специални методи. Резултатите потвърждават първоначалния извод, че стенописите в двете църкви са изпълнени от един екип. Докторантът е изработил пълни „досиета” на двата ансамбъла, каквито са рядкост в балканската реставраторска практика. Що се отнася до метоха Орлица, тези изследвания биха били извънредно ценни при една бъдеща реставрация. За същата цел са важни и наблюденията на Милан Михайлович за реставрационните проблеми на двете църкви. Юза манастирската църква Прохор Пчински, където е завършен голям етап от реставрацията, докторантът дава информация от първа ръка, тъй като е участник в нея. Много ценни са и последващите му наблюдения на състоянието на стенописите и проблемите, създадени от различни фактори.

Въз основа на подробния анализ на състоянието на фреските в метоха Орлица би могла да се направи програма за тяхната консервация.

Ценен и в практически план е анализът на факторите, които довеждат до проблеми в състоянието на живописиста в двата храма.

Резултатите, постигнати в процеса на изготвяне на докторската теза са своевременно публикувани. И трите публикации са в авторитетни научни издания. Бих обърнала специално внимание на последната, написана в съавторство с Мая Захариева, в която резултатите в дисертационния труд са още повече обогатени, като към кръга сродни паметници са добавени още.

Оценката ми за оценявания дисертационен труд е изцяло положителна. Той съдържа множество важни приноси – и теоретични, и практически, които ми позволяват да гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Милан Михайлович.

1. 03. 20014

София

Подпис:
(проф. д-р. Иванка Гергова)